

BOEKBESPREKING.

T. P. KEYZER: **Atlas voor Schippersvak scholen voor de toegangen der Zuiderzee en de Zeeuwsche stroomen.** Uitgave van de Nederlandsche Vereeniging van gezagvoerders bij de binnenvaart.

Dit is een heel mooie atlas, bestemd voor aankomende binnenschippers maar tegelijk van veel belang voor ieder die de Wadden bevaart, de Zuiderzee en de Zeeuwsche stroomen. Meer en meer zullen de eilanden en de wateren die ze bespoelen het ontspannings- en studie-terrein bij uitnemendheid worden voor alle flinke Nederlanders en voor de natuurvrienden in het bijzonder zal het goed zijn als zij hun liefde niet alleen bepalen tot duinen en valleien, maar die ook uitbreiden tot de wijde wateren. Wie zich daar nu vlug wil oriënteren vindt in Keyzer's atlas een veiligen gids. Keyzer is een schipper onder de schoolmeesters en een schoolmeester onder de schippers en allebei in den besten zin van het woord. Hij heeft de omslachtige zeekaarten meesterlijk vereenvoudigd en 't is een lust hoe hij het heeft weten in te richten dat de aanwijzing van de betoning de ligging van de ondiepten verduidelijkt. De kaarten zijn goed bij ook; de allernieuwste tonnetjes hebben er hun plaats gevonden. Alleen zou ik wat nauwkeuriger zien aangegeven de gronden, die bij gewoon laagwater droogvallen, al was het alleen om het landschapsbeeld. Ongetwijfeld zal deze atlas spoedig een herdruk beleven en wij wenschen den auteur nog een lange reeks van jaren toe van leerzame bemoeiing met onze wisselvallige wateren.

T.

Leerboek der Dierkunde door Dr. J. J. PRINS (bew. naar Dr. O. W. Thomé). Deel I: Het Menschelijk Limaam 6e druk. Deel II: Gewervelde Dieren 4e druk, P. Noordhoff, Groningen.

Dit veel gebruikte leerboek van Prins dankt ongetwijfeld zijn populariteit in de eerste plaats aan de streng doorgevoerde systematische opzet, aan de rijke stof en aan de talrijke goede illustraties. In dezen nieuwen druk komen door het betere papier de illustraties veel beter tot hun recht dan in den vorigen, ook zijn er een aantal zeer welkome nieuwe illustraties toegevoegd, in deel II vooral uit den nieuwen druk van Brehm ontleend. Het volledig opgeven van de herkomst onder iedere illustratie maakt de onderschriften wel wat omslachtig en zal er licht toe leiden dat de leerlingen die onderschriften geheel negeeren; het zou misschien aanbeveling verdienen die opgave met een heel klein lettertype in een hoekje onder de afbeelding te plaatsen meer los van het eigenlijke onderschrift. De dichotomische opstelling van de „systematische indeelingen” der diergroepen waar de leerlingen dikwijls veel moeite door hadden is nu wel wat vereenvoudigd. De voornaamste aanwinst in het eerste deel zijn de prachtige schedelfiguren.

J. Hs.

Nieuwe banen voor het winnen van waardevolle variëteiten van bolgewassen door Dr. W. E. DE MOL. Voordracht, overgedrukt uit het Weekblad voor Bloembollencultuur van 19 en 30 Nov. 3, 7, 10 en 14 Dec. 1920, 36 pg. te verkrijgen a f 1.— bij

Deze brochure van den heer de Mol is een uitgewerkt verslag van een zeer uitvoerige populaire lezing door hem gehouden op 1 Dec. 1920 voor de Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur over zijne onderzoekingen betreffende de chromosomen aantallen van de Nederl. hyacinthen-rassen. Na een uitvoerige voor ieder begrijpelijke inleiding over Chromosomen („Kernstaafjes”) en hun beteekenis in de plantkunde volgt de omslachtig beredeneerde uitleg van de verrichte tellingen en hun beteekenis voor de cultuur.

Het normale aantal chromosomen van de oorspronkelijke Hyacinthenrassen bedraagt 16. De meeste der Hollandsche kweekrassen hebben er echter $1\frac{1}{2}$ maal zooveel n.l. 24. Schr. vond echter bij sommige rassen ook andere aantallen n.l. 16, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 28 en 30 chromosomen. Door de gewone vegetatieve (ongeslachtelijke) voortplanting door snijden, uithollen en kruisen, zooals dat heet, verandert het aantal chromosomen niet; evenmin, naar het schijnt, wanneer een nieuw type daarbij ontstaat door „knopvariatie”, dus alleen bij geslachtelijke voortplanting bij kruising. Nu verloopt deze geslachtelijke voortplanting niet meer normaal als het aantal chromosomen van het normale aantal (16) afwijkt; de kruisingen volgen dan niet meer de gewone erfelijkheidswetten. Hieruit kan een

gevaar voor de hyacinthencultuur ontstaan waartegen de heer de M. zeer energiek waarschuwt: doordat de kweekers meer en meer alleen de zeer groote moderne rassen met afwijkend chromosomenaantal gaan kweken en de oudere normalere opruimen, gaat daarmee het goede materiaal voor nieuwe kruisingen verloren. De schr. roept de kweekers toe dat zij: „in het moeras der meerchromosomigheid zijn geraakt” en „Behandel de oude variëteiten met zachtheid, spaar de kostbare normale geslachtscellen.”

Schr. beveelt aan het aanleggen van een cultuurmonument, een levende collectie van alle oude normale rassen, die nu uit de mode zijn maar die voor latere kruisingen van groote waarde kunnen zijn.

De brochure is te krijgen bij het Bestuur van de Algem. Vereeniging voor de Bloembollencultuur te Haarlem.

Wie bij het lezen mocht vallen over het overdreven sterk op de voorgrond stellen van de belangrijkheid der eigen onderzoekingen van den schr. bedenke dat het een voordracht is, gehouden voor kweekers, leken in theoretische plantkunde, wier medewerking de schr. behoeft voor zijn doel: het bovengenoemde cultuurmonument voor oude hyacinthenrassen.

Wellicht verschijnt deze brochure binnenkort uitgewerkt en omgewerkt als leerboekje voor de chromosomenleer voor het tuinbouwonderwijs. Bij die omwerking kan aan bovengemelde opmerking dan wellicht worden tegemoetgekomen.

J. Hs.

VRAGEN EN KORTE MEDEDEELINGEN.

De Nieuwe Zeeweg.—Ofschoon deze weg aan weerszijden is afgesloten met prikkeldraad is hij toch voor den natuurvriend niet zonder belang. De valleien die doorsneden worden zijn aangegeven door naambordjes, dat is gemakkelijk voor de gedachtenwisseling. We

kunnen nu elkan-
der attent maken
op de zeer mooie
formatie van ligus-
ter in De Lakens,
op de leegte in de
Schapenkamp, en
op den groei van
den elzenaanplant
in het Exerceer-
veld. Sommige
stijgpunten van
het wandelpad ge-
ven goede gelegen-
heid tot het doen
van vogelwaarne-
mingen vooral in
den trektijd. De

richel tusschen Paalvlak en Exerceerveld is daarvoor zeer geschikt en juist in die buurt vertoonen zich 's winters gaarne de arenden. Ook geeft deze weg een zeer goede gelegenheid voor de studie van voetsporen van vogels en zoogdieren, de kleine stuifvlakjes en later de sneeuwplekken kunnen een aardig relaas leveren van het vertier der eigenlijke duinbewoners. Ik denk, dat we dezen zeeweg nog wel eens in de Kleine Mededeelingen zullen ontmoeten.

T.

Verzoek omtrent kokmeeuwen.— Evenals het vorige jaar zou ik ook nu gaarne opgaven ontvangen van de verschillende broedkolonies in ons land.

Groningen (Jan Lutmastr. 15).

H. J. VENEMA.